

формування в пізньому підлітковому і ранньому юнацькому віці, забезпечуючи цілісність і гармонійність молодого особистості. Таким чином, сенс адаптаційного періоду в вузі заключається в тому, щоб зробити цей природний процес більш інтенсивним і безболісним для студентів та курсантів.

Список літератури

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – СПб.: Питер Ком, 1999. - 416 с.;
2. Андреева Д.А. Про поняття адаптації студентів до умов навчання у вузі // Людина і товариство. - Л.: Вид-во ЛДУ, 1973. - С.62-69;
3. Гапонова С.А. Особливості адаптації студентів вузів у процесі навчання // Психологічний журнал. - 1994. - №3ю - С. 66-71;
4. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. - СПб.: Питер, 2000. - 368 с.;
5. Основи психології. Практикум /Ред-сост.. Л.Д.Столяренко, - Ростов н/Д: изд-во "Феникс", 2000, -576с;
6. Проективная психология / Пер. с англ. - М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс 2000, - 528 с.;
7. Реан А.А., Коломинский Я.Л. Социальная педагогическая психология. - СПб.: Питер Ком, 1999. - 416 с.;

Н.М. Севастьянович
Гуманітарний університет
„ЗІГМУ”
м. Мелітополь

Значення психологічної компетентності при підготовці спеціалістів з менеджменту

Кардинальні зміни і небували раніше процеси, що мають місце у сучасному українському суспільстві, зумовлені

намаганнями до подолання відставання від розвинутих країн у матеріальній, науковій, інформаційній та освітній сферах життя країни. Ці прогресивні тенденції висувають до людини нові та більш високі вимоги - як до особистості, фахівця, громадянина своєї країни. Устрій життя заохочує і підштовхує людину до готовності приймати рішення, брати особисту відповідальність за власні дії, вирішувати власну долю і долю інших. Зазначені якості стосуються кожного громадянина країни, але є когорта людей, для яких вони складають вирішальні якості у їх професійній діяльності. Як реакція на зазначене, особливої актуальності сьогодні набуває потреба у ефективному кадровому забезпеченні фахівців саме з управлінської діяльності, котрі могли б якісно керувати проведенням реформ в усіх галузях політики, економіки, освіти тощо. Адже від їх спроможності до вирішення проблем в будь-яких соціальних сферах залежить стан і розвиток державного творення в нашій країні.

Американський дослідник Р. Катц [8] вважає, що успіх управління потребує від керівника трьох основних вмінь: технічних (або практичних), концептуальних та людинознавчих. Враховуючи, що управління в основному здійснюється за принципом суб'єкт-суб'єктних відносин, тобто відбувається взаємодія між людьми, то особливе місце при цьому належить врахуванню закономірностей психологічного функціонування суб'єктів управління і відносин між ними. З'ясування, якими саме психологічними знаннями та технологіями повинен володіти кваліфікований менеджер, допоможе впровадити отримані дані в теорію та практику управління з метою успішного керування організацією.

Особливих досягнень у вивченні цього питання отримали такі українські науковці як Л.М. Карамушка [1, 5], Н.Л. Коломінський [4, 5], В.В. Третяченко [7]. У своїх працях вони висвітлюють питання актуальності удосконалення професійної підготовки керівників, коло проблем, які стосуються соціально-психологічних механізмів формування суб'єктів управління, наводяться конкретні системи соціально-психологічної підготовки компетентних менеджерів, розкривають соціально-психологічні

аспекти та проблеми управління. Проте кількість спеціальних досліджень, які б стосувалися вивчення психологічної компетентності майбутніх спеціалістів з управлінської діяльності, незначна, хоча вказана якість є надзвичайно важливою для набуття професіоналізації.

Отже, вважаємо доцільним дослідити, значення психологічної компетентності та які саме аспекти її складають з метою цілеспрямованого озброєння необхідними психологічними знаннями та вміннями менеджерів в період їх професійної підготовки.

На думку українського дослідника О.С. Понамарьова [6], ефективність управління залежить від трьох основних характеристик:

- знань предметної області, сфери професійної діяльності керівника;
- власне управлінської підготовки, тобто володіння принципами управління та управлінськими технологіями, відповідними економічними знаннями тощо;
- глибокої психолого-педагогічної підготовки.

Управлінська діяльність за своєю суттю є соціальною діяльністю. І ми вважаємо, особливе місце при цьому посідає психологічна компетентність як фактор, що може розглядатися у кількох напрямках:

- 1) як психологічна компетентність керівника по відношенню до себе;
- 2) як психологічна компетентність керівника по відношенню до своїх підлеглих;
- 3) як психологічна компетентність керівника по відношенню до людей, що знаходяться поза організацією (клієнти, партнери тощо).

За визначенням А.В. Карпова [2] “компетентність – інтегральна особистісно-когнітивна якість керівника, яка базується на сформованості системи професійних знань (експертності) та вмінні їх ефективно використовувати”.

Компетентність можна ототожнити з таким поняттям як професіоналізм. Так, Є.А. Климов вказував, що професіоналізм являє собою не просто деякий вищий рівень знань, умінь і результатів людини в даній області, а представляє "...певну системну організацію свідомості, психіки людини..." [3, с. 387]. Професіоналізм управлінської діяльності – одна з головних умов її ефективності.

На нашу думку, поняття "психологічна компетентність" передбачає володіння системою психологічних знань, вмінь та навичок. Керівник повинен володіти повноцінною знанневою основою внутрішнього світу людини. Вона забезпечується теоретичними та емпіричними знаннями про індивідуальні та групові психологічні особливості людей. Важливо володіти психотехнікою індивідуальної, групової роботи та по відношенню до себе; вміти поводити себе в різних непередбачуваних ситуаціях, що можуть виникнути в процесі спільної діяльності членів організації, а особливо в конфліктних ситуаціях. Ретельному осмисленню підлягають наукові знання, зафіксовані у змісті окремих психологічних дисциплін, а також новітні педагогічні технології їх викладання у навчальних закладах.

До основних управлінських вмінь також відноситься вміння коректувати як власну поведінку, так і поведінку оточуючих, ефективно використовувати людські ресурси. Невід'ємною частиною управління повинен бути грамотний та адекватний аналіз явищ, що відбуваються в колективі, та вміти враховувати їх. Адже неможливо підвищити соціальну активність людини, а отже і продуктивність організації без врахування вищезазначених факторів.

Особливо важливо володіти знаннями та технологіями корекції психічних розладів, які виникають внаслідок дій стресогенних факторів професійної діяльності.

Відомо, що молодь складає 46 % активного населення України і являється основним носієм робочої сили. Саме від рівня пристосування молоді до ринку праці залежить успіх перебудови української держави та реформування економіки.

Незаперечним є той факт, що загальноосвітня підготовка молоді не передбачає знань людської психології. Аналіз навчальних планів вищих навчальних закладів мусить нас констатувати, що у більшості з них психологія не викладається, а там де викладається, спостерігається наступне. Назва психологічної дисципліни співпадає з назвою або вузу (медична, педагогічна) або факультету (юридична, економічна, управління). У відповідності до профілю психологічної дисципліни і профілю спеціаліста складається відповідна уява про внутрішній світ людини, що зовсім не відповідає цілісному сприйманню особистості.

Намагання загалу подолати проблеми у суспільстві призводять до різних експериментів, іноді до таких, що не сприяють поставленим завданням. На організаторів і управлінців, в такому разі, покладається особлива відповідальність. Належне місце серед їх професійних якостей займає здатність до психологічної оцінки і самооцінки. Якщо підходити глобально і враховувати зовнішнє соціальне і професійне середовище, то навчальні заклади у процесі підготовки майбутніх менеджерів повинні впроваджувати культуру оцінки для того, щоб фахівці могли б забезпечити розвиток людини в умовах функціонування підприємства, фірми.

Озброєння майбутніх менеджерів психологічними знаннями та вміннями, їх пристосовування на практиці стає чи не найголовнішим завданням системи вищої освіти. Від цього залежить соціальна та професійна діяльність майбутніх фахівців. Чим вище буде рівень опанування студентом психологічними знаннями та технологіями, тим вищий буде рівень його професіоналізму.

Зрозуміло, що сьогодні підхід до професійної підготовки майбутніх керівників потребує перегляду. Сучасний процес підготовки спеціалістів з менеджменту має за мету рішення комплексу завдань по оволодінню студентами теоретичними знаннями та вміннями. У той же час приділяється дуже мало уваги засвоєнню практичних навичок студента, які є суттєвими задля майбутньої ефективної діяльності. Українськими науковцями, які працюють в галузі освіти, все більше усвідомлюється, що

навчальна дисципліна “Основи психології та педагогіки”, яка викладалася раніше, не могла задовольнити потреби соціально-економічного розвитку держави. Потрібен принципово новий підхід до організації навчального процесу, розробки нових методів та технологій навчання, які б задовольняли потреби сьогодення.

Ми вважаємо, що проблема професійної підготовки менеджерів потребує подальшого вдосконалення змісту, форм та методів навчання. Модернізація навчальних планів та робочих програм підготовки майбутніх спеціалістів з управлінської діяльності у відповідності до вимог сучасного суспільства призведе до соціально-економічного ефекту. При цьому вважаємо за доцільне використовувати позитивний досвід нашої країни та країн зарубіжжя. Особливу увагу треба звернути на збільшення зв'язку між теорією та практикою, як одного з механізмів формування професійної, а значить і психологічної, компетентності студента.

Список літератури

1. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 180 с.
2. Карпов А.В. Психология менеджмента: Учеб. пособие. – М.: Гардарики, 2000. – 584 с.
3. Климов Е.А. Психология профессионала. – Москва – Воронеж, 1996.
4. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): [Монографія]. – К.: МАУП, 2000. – 286 с.
5. Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб. / Л.М. Карамушка, Н.Л. Коломінський, М.В. Войтович та ін.; За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: МАУП, 2002. – 136 с.
6. Пономарьов О.С. Методологічні засади формування змісту підготовки сучасного управлінського корпусу // Збірник наукових праць. Педагогіка та психологія. – 2001. – Вип. 19. – Ч. 2. – С. 156-159.
7. Третьяченко В.В. Колективні суб'єкти управління: формування, розвиток та психологічна підготовка. – Київ: Стилос, 1997. – 585 с.

8. Katz D., Kahn E.I. The social psychology of organization. – N.Y.: John Willey, 1966. – 498 p.

А.В.Слатвицька

Принципи гендерної рівності в національному та зарубіжному законодавстві

Питання захисту людської свободи, особистої недоторканності в сучасних умовах, на жаль, не тільки залишається невирішеним, а й спостерігається ріст фізичного і морального насильства над людиною і не лише в нашій державі. Особливо від насильства (всіх його проявів – від згвалтувань і „білого рабства” до насильства в сім’ї) страждають жінки. Не можна сказати, що чоловіків взагалі не стосується проблема рабства. Але, якщо чоловіки, як правило, виконують важку фізичну роботу, то жінки стикаються з так званим „білим рабством”, іншими словами сексуальним рабством. Тіньовий секс-бізнес – ще одна вагома стаття доходу. Причому жінок в нього залучають не лише шляхом обману і погроз: багато хто з них зважається на такий крок свідомо, що пояснює аналіз становища жінок в посттоталітарних країнах. Дослідники даної проблеми називають основними причинами, які примушують українських жінок їхати за кордон в пошуках заробітку, низький соціально-економічний статус жінки, морально-етичні причини. Низький соціально-економічний статус проявляється в фемінізації бідності, високому рівні безробіття серед жінок. Серед зареєстрованих громадян у службі зайнятості дві третини складають жінки; жінки займають лише 5,1% керівних постів усіх рівнів. Здоров’я жінок, особливо молодих, майбутніх матерів погіршується, зменшилася тривалість життя жінки. Така ситуація викликана не тільки погіршенням стану навколишнього середовища, неповноцінним харчуванням, а й недотриманням медико-профілактичних норм на робочих місцях, обмеженням доступу до медичного обслуговування. Крім того, викликає стурбованість низький моральний рівень суспільства, а